

MAS-Regel

Dödsfall

Omhändertagande av avliden

Framtagen av socialförvaltningen
Gäller från och med 2020-01-14

Dödsfall

Innehåll

Dödsfall	1
Omhändertagande av avliden	1
1. Regel för åtgärd vid dödsfall och omhändertagande av avliden.....	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte.....	3
2 Ansvar	3
2.1 Verksamhetschef	3
2.2 Medicinskt ansvarig sjuksköterska	3
2.3 Enhetschef	3
2.4 Läkare.....	3
2.5 Sjuksköterska	3
2.6 Omvårdnadspersonal.....	3
3. På särskilt boende och i akutväska för hemsjukvården /kväll o nattsjuksköterskor	3
4. Fastställande av dödsfall - undersökning av sjuksköterska	4
4.1 Information till anhöriga.....	4
5. Omhändertagande av den avlidne	4
5.1 Trosuppfattningar	5
5.2 Transport.....	5
6. Dödsbevis och Dödsorsaksintyg.....	5
6.1 Dokumentation och Information	5
7. Palliativregistret.....	6
8. Efterlevandesamtal	6
8. Referenser	6

1. Regel för åtgärd vid dödsfall och omhändertagande av avlidne

1.1 Bakgrund

När en person avlider är det hälso- och sjukvårdens uppgift att ta hand om den avlidne. Denna uppgift ska fullgöras med respekt för den avlidne. De efterlevande ska visas hänsyn och omtanke.

1.2 Syfte

Klargöra ansvarsfördelningen vid dödsfall i särskilda boendeformer och i hemmen samt beskriva omhändertagandet av den avlidne.

2 Ansvar

2.1 Verksamhetschef

Verksamhetschefen har det samlade ledningsansvaret för hälso- och sjukvård inklusive omhändertagandet av avlidne.

2.2 Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för att upprätta regler om omhändertagande, förvaring och transport av den avlidne.

2.3 Enhetschef

Enhetschefen ansvarar för att det på varje enhet finns lokala rutiner för omhändertagande av den avlidne, hantering av ID-band, läkarkontakt, aktuell telefonlista, transport och hantering av värdesaker.

2.4 Läkare

Endast läkare får fastställa ett dödsfall, utfärda dödsbevis och intyg om dödsorsak. Vid förväntade dödsfall, då en läkare har anledning förmoda att en patient ska avlida inom en snar framtid kan läkaren överlåta till en legitimerad sjuksköterska att utföra undersökningen.

2.5 Sjuksköterska

Tjänstgörande sjuksköterska ansvarar för att kontakta ansvarig läkare eller jourläkare vid dödsfall. Sjuksköterskan ansvarar för att omhändertagandet av den avlidne görs med respekt och att de efterlevande visas hänsyn och omtanke.

2.6 Omvårdnadspersonal

Omvårdnadspersonalen ansvarar för att informera tjänstgörande sjuksköterska om det inträffade dödsfallet och dess tidpunkt. Omvårdnadspersonalen ska tillsammans med sjuksköterskan sköta det praktiska omhändertagandet av den avlidne.

3. På särskilt boende och i akutväska för hemsjukvården /kväll o nattsjuksköterskor

- Denna regel utskrivnen
- Hälso- och sjukvårdsnämndens riktlinje för dödsfall
- Blankett ” Undersökning utförd av legitimerad sjuksköterska för att fastställa förväntat dödsfall”
- Blankett ”Meddelande till begravningsentreprenör/bårhus”

- Identitetsband av plast

4. Fastställande av dödsfall - undersökning av sjuksköterska

Legitimerad sjuksköterska får utföra den kliniska undersökningen för att läkaren ska kunna fastställa dödsfall i följande fall:

- a) Dödsfallet är förväntat på grund av sjukdom eller nedsatt hälsotillstånd med förmodad begränsad överlevnad. Läkaren som ska fastställa dödsfallet har tillgång till relevanta och tidsmässigt aktuella uppgifter om den avlidnes tidigare medicinska tillstånd.
- b) Kroppen visar uppenbara dödstecken i form av förändringar som inte är förenliga med fortsatt liv.

Sjuksköterskan ansvarar då för att:

- Undersöka kroppen
Pupiller: Ljusstela oftast vida
Andning: Ingen spontanandning
Cirkulation: Inga hörbara hjärtljud vid auskultation, ingen palpabel puls
Kroppen: Inspektera så att inga skador uppstått i samband med dödsfallet
- Förse kroppen med ett identitetsband med uppgift om namn och personnummer
- Fylla i blanketterna:
” Undersökning utförd av legitimerad sjuksköterska för att fastställa förväntat dödsfall” och
” Meddelande till begravningsentreprenör/bårhus”
- Underrätta anhöriga/närstående om dödsfallet
- Kontakta entreprenör för transport
- Avlägsna värdesaker före transport, göra en anteckning om vilka föremål som tas om hand och vem som gör det samt vilka föremål som ej kunnat avlägsnas
- Dokumentera i patientjournalen

Sjuksköterskan ska snarast meddela läkaren om dödsfallet. Hänsyn ska tas till när på dygnet det sker.

Anser anhöriga att läkare ska tillkallas eller bedömer sjuksköterskan att så är lämplig ska läkare infinna sig.

4.1 Information till anhöriga

Det ska finnas dokumenterat uppgifter om närstående och vem ska kontaktas nattetid och vem ska kontaktas i första hand. Det ska finnas uppgift om kontakt ska tas alla tider på dygnet eller bara dagtid.

5. Omhändertagande av den avlidne

www.vardhandboken.se Dödsfall och vård i livets slutskede

Den avlidne ska tas omhand på ett så värdigt och naturligt sätt som möjligt.

Omhändertagandet ska anpassas till den avlidnes och närståendes önskemål.

- Stäng av eventuell syrgastillförsel, pågående intravenös infusion och sondmat
- Slut ögonen. Fuktig kompress kan användas.
- Tvätta de delar av kroppens som behöver tvättas och kamma håret.

- Eventuell kateter, perifer venkanyl med mera tas bort av sjuksköterska eller efter hennes instruktion.
- Raka vid behov.
- Munnen ska i möjligaste mån slutas. Sätt in eventuella tandproteser om de fortfarande passar. Hakstöd bör användas, om det inte finns några kontrasypunkter ifrån anhöriga om detta. Hakstöd finns i två storlekar. Den större delen på hakstödet sätts mot bröstkorgen, därefter spänns bågarna runt halsen och trycks ned så att de hamnar i höjd med öronen. Märk hakstödet så skickar vaktmästaren på bårhuset tillbaka hakstödet till respektive enhet.
- Kläder och sängkläder ska vara rena.
- Förbered för lyft genom att lägga två rena lakan under den avlidne.
- Lägg ett rent hygienskydd under den avlidnes stjärt.
- Fäst ett identitetsband av plast på en handled med namn och personnummer.
- Lägg ett lakan över men täck inte ansiktet.
- Städa undan i rummet så att det ser fint ut. Sätt gärna in blommor.
- I väntan på transport öppna fönstret, stäng av element och försök få rummet svalt. Lås till om den avlidnes bostad om närstående inte är där.

5.1 Trosuppfattningar

Respekt ska tas för olika kulturer, religioner eller andra livsåskådningar. Sjukhuskyrkan hjälper till att ta kontakt med präster i olika samfund så som den avlidne och dennes anhöriga/närstående så önskar.

Kontroll före transport

- att identifikationen och märkningen av den avlidne är korrekt utförd
- att samråd med anhöriga/närstående har skett
- att blanketterna är ifyllda
- att värdesaker tagits omhand

5.2 Transport

Transport behöver inte beställas omgående utan det ska finnas möjlighet för anhöriga/närstående att komma och ta farväl av den avlidne i lugn och ro.

Enligt avtal sköts alla transporter av: Fonus 0498- 24 95 43

Meddela Fonus om personen väger över 120 kg

6. Dödsbevis och Dödsorsaksintyg

Endast läkare får utfärda dödsbevis. Det ska skrivas snarast möjligt och skickas till lokala skattekontoret första vardagen efter dödsfallet.

Dödsorsaksintyg ska skrivas av patientansvarig läkare inom tre veckor. Den som utfärdar dödsbeviset har ansvar för att patientansvarig läkare informeras. Patientansvarig läkare fattar beslut om eventuell obduktion.

6.1 Dokumentation och Information

- Dokumentera i händelseförlopp, datum och klockslag när döden inträffat i omvårdnadsjournalen samt namnet på den sjuksköterska som utfört den kliniska undersökningen
- Informera ansvarig läkare som ska skriva dödsorsaksintyg och dödsbevis

- Informera enhetschef, arbetsterapeut och fysioterapeut
- Avsluta alla vårdplaner i Treserva
- Avsluta Senior alert och BPSD-registret
- Meddela dos leverantör om den avlidne har haft APO-dos

7. Palliativregistret

Dödsfallet ska registreras i Palliativregistret. Information hämtas från läkare och berörd vårdpersonal och användas till reflektion för den personal som varit involverade i vården av patienten. Resultat i Palliativregistret ska regelbundet granska av verksamheterna för att identifiera förbättringsområden, planera åtgärder och uppföljning.

8. Efterlevandesamtal

Verksamheten som vårdat patienten, bör erbjuda anhörig möjlighet till efterlevandesamtal. Detta samtal kan genomföras på telefon av vårdansvarig sjuksköterska, men man kan även kalla anhörig till ett möte där ansvarig läkare samt vårdpersonal deltar.

8. Referenser

HSLF-FS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslag
SFS 2010:659 Patientsäkerhetslag
SFS 2008:355 Patientdatalag
SFS 1987: 269 Lag om kriterier för bestämmande av människans död
SFS 1990: 1144 Begravningslag
SFS 1990: 1147 Begravningsförordning
SOSFS 1996:29 om vissa åtgärder inom hälso- och sjukvården vid dödsfall
SOSFS 2005:10 om kriterier för bestämmande av människans död
SOSFS 2005:29 om utfärdande av intyg inom hälso- och sjukvården mm
SKL Cirkulär 2005:52 Underlag för rutiner kring omhändertagande av avlidna
Vårdhandboken Dödsfall, åtgärder inom hälso- och sjukvård, www.vardhandboken.se
Fonus dokument: Respekt och hänsyn - olika trossamfunds syn på ceremonier kring dödsfallet och Veta mera/Mer om begravning/religioner och kulturer www.fonus.se
Region Gotland Hälso- och sjukvårdsförvaltningens rutin Dödsfall (2016-07-14)